

Школско такмичење из историје
Школска година 2023/2024.
6. група: IV разред средње школе
30. јануара 2024.



Школско такмичење из историје
30. јануара 2024.
четврти (IV) разред

лозинка

--

(петоцифрени број и реч)

број бодова

	75
--	----

Упутства такмичарима

1. Испит се састоји од 25 питања и решаваш га 90 минута.
2. Пре решавања испита требаш пажљиво и правописно тачно да испуниш листић са лозинком.
3. Након што испуниш листић са лозинком, спреми га у коверту.
4. Лозинку са листића препиши на прву страницу испита.
5. Пажљиво прочитај испитне задатке и упутства у задатку.
6. Решења уписуј на предвиђена места у испиту. Испит пиши плавом или црном оловком.
7. Испит пиши искључиво писаним словима, не штампаним. Пиши читко. Нечитки одговори бодоваће се са 0 бодова.
8. Лична имена и презимена те географска имена пиши изворно према уџбеницима одобреним од МЗО-а у школској години 2023/2024.
9. Користи се листом за концепт током решавања испита јер једном написан одговор у испиту, више није допуштено преправљати. Одговори у концепту се не вреднују.
10. Након завршетка писања испит предај члану Школске комисије.
11. Након објаве привремене скале поретка имаш право увида у испит и право на писану жалбу.

Желимо ти успех на такмичењу!

Школска комисија:

1. _____
(председник Школске комисије)
2. _____
(члан Школске комисије)
3. _____
(члан Школске комисије)

1. Пажљиво прочитај одломак историјског извора и одговори на питања.

„Молећи помоћ за своју земљу етиопски владар (...) појавио се на седници Друштва народа 1935. огрнут црном пелерином, тужног лица након што је био свестан да се његова босонога војска, наоружана копљима и стрелама не може одупирати (...) тенковима и топовима. Он се обратио речима: „...ако народи света забораве своју свету дужност међусобног помагања онда је готово с нашом цивилизацијом. Бог и хисторија забележит ће ваш суд.“ „Делегати Друштва су ћутке саслушали ову изјаву и наставили са својим дневним редом као да ништа није било изречено ...“

1.1. Како се звао етиопски владар из историјског извора?

	1
--	---

1.2. Којој се држави „босонога војска, наоружана копљима и стрелама“ није могла супроставити?

	1
--	---

1.3. Наведи имена држава чланица Друштва народа које су 1938. признале окупацију државе наведене у приказаном историјском извору.

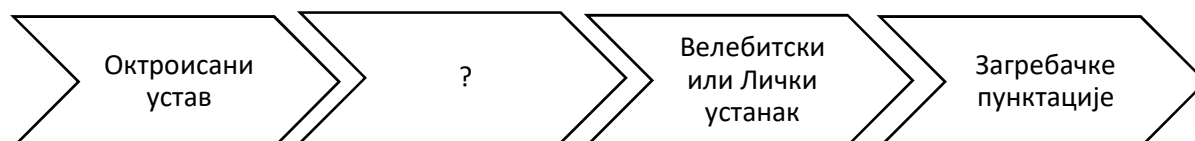
	2
--	---

2. Шта је била последица Нове економске политике на совјетску привреду?

- a) национализација индустрије
- b) планска привреда
- c) оснивање колхоза и совхоза
- d) привредни опоравак земље

	1
--	---

3. Који од четири предложена навода одговара означеном месту (?) на ленти времена? Заокружи тачан одговор.



- a) убиство Милана Шуфлаја
- b) Сибињске жртве
- c) убиство Јосипа Предавца
- d) Сењске жртве

	1
--	---

4. Повежи политичаре и догађаје повезане са њиховим деловањем.

Лав Троцки _____
Ђакомо Матеоти _____
Ернест Рем _____
Чанг Кај- Шек _____

- a) Организатор нацистичких паравојних јуришних одреда
- b) Вођа Коуминтанга
- c) Учествовао у Дугом маршу 1934/1935.
- d) Избачен из Бољшевичке пртије и протеран из државе
- e) Жртва фашистичког режима

	4
--	---

5. Пажљиво прочитај одломак историјског извора и одговори на питања.

I

Хрватски грађани не признају тзв. Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца под династијом Карађорђевића, јер је ова краљевина проглашена изван Хрватског сабора и без свакога мандата народа хрватског. Не признајемо ни државно веће Срба, Хрвата и Словенаца (тј. привремено народно представништво у Београду). Поричемо сваку закониту моћ централној влади у Београду.(...)Поричемо државној управи законитост у сваком односу. Протестујемо против кршења уставних права, као што и против тога, што је нови бан Хрватске и Славоније др. Иван Палечек именован указом досад непризнатог регента Александра.

II

„Хрвати су дошли у Владу зато, да нека господа не раде шта хоће у овој држави. Сами радикали су мислили да могу радити шта хоће. Не смете и не можете, јер је држава и наша и четири милиона Хрвата је ту. Споразум не значи радити шта се хоће, него контролу. Ми вама, а ви нама и то највише контролу над новцима...”

Објасни коју промену у политици Стјепана Радића описују приложени историјски извори.

	2
--	---

6. Пажљиво прочитај одломак историјског извора и одговори на питања.

„Столећа су већ прошла, од како стотинама милиона индијских народа влада туђинска рука. (...) А напредак и благостање индијских народа мало их се тиче. Донели су им – у осталом – европску цивилизацију, европску управу са жандарима и полицајима – зар то није доста? оставили су им – што више – педесетак домаћих владара и владарчића (...); подржавају устрајно све домаће неподопштине и трвења, да могу тим лагље и успешније господовати. (...) Они, који су хиљаде година живели својим животом и обичајима своје старине, захваљују се непозваним гостима на страховитим даровима европске цивилизације. Они увиђају своје погрешке и мане и настоје их уклонити – без туђе помоћи. А јер им туђин при том само смета, зато ће уклонити и њега. Али како? Зар силом? (...) Али Индијци су одлучни оставити употребу физичке силе за случај скрајње нужде. Данашње њихово оружје у борби за народну самосталност јест – човечност.(...)”

6.1. Како се звала политичка странка у Индији која је заговарала независност Индијаца?

	1
--	---

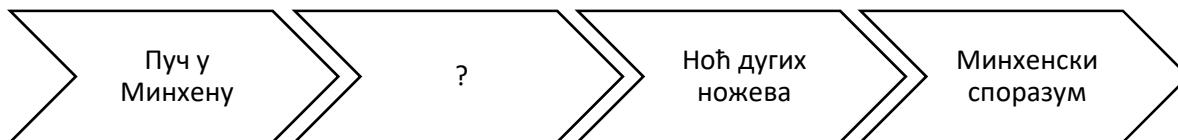
6.2. Како се звао политичар који је био вођа тражене странке, а који је заговарао политику ненасиља?

	1
--	---

6.3. Какав је био став аутора текста према колонијализму? Наведи аргумент.

	2
--	---

7. Који од четири предложена навода одговара означеном месту (?) на ленти времена? Заокружи тачан одговор.



- a) настао Чешко-моравски протекторат
- b) донешен Закон о управи / Закон о овлашћењу
- c) проведен аншлус
- d) Хитлер узео титулу фирер

	1
--	---

8. Пажљиво погледај карикатуру Клифорда Беримана „Рањени пацов у рукама осветољубивих мачака“ објављену у америчким новинама 8. фебруара 1919., а затим одговори на питања.



Мировна конференција

Фош

„Немој ми лагати!“

Немачка

8.1. Који је догађај утицао на настанак ове карикатуре?

	1
--	---

8.2. Кога представља мачка са огрлицом Мировна конференција?

	1
--	---

8.3. Чију перспективу приказује историјски извор? Наведи аргументе за свој одговор.

	2
--	---

* Маршал Фердинанд Фош био је командант француске војске.

9. Пажљиво погледај приказани сликовни извор и одговори на питање.



У Шпанској зори

9.1. Која политичка организација стоји иза приказаног сликовног извора?

1

9.2. Наведи једну дугорочну политичку последицу догађаја на који се односи сликовни извор.

1

Над Шпанијом

10. Пажљиво проучи податке у табlici о резултатима избора за Уставотворну скупштину 1920. године, а затим одговори на питања.

Странка	Гласова	Проценат
Демократска странка	319 448	19,9
Народна радикална странка	284 575	17,7
Хрватска пучка сељачка странка	230 590	14,3
Комунистичка партија Југославије	198 736	12,4

10.1. Како се зове држава у којој су проведени избори за Уставотворну скупштину 1920. године?

1

10.2. Којој је од наведених политичких странака било забрањено учешће у раду Уставотворне скупштине?

1

11. Пажљиво погледај карикатуру коју је Ерих Шилинг објавио 15. новембра 1922. у немачком часопису *Simplicissimus*, а затим одговори на питања.



Гутенберг и штампа за милијарде

Нисам ово хтео!

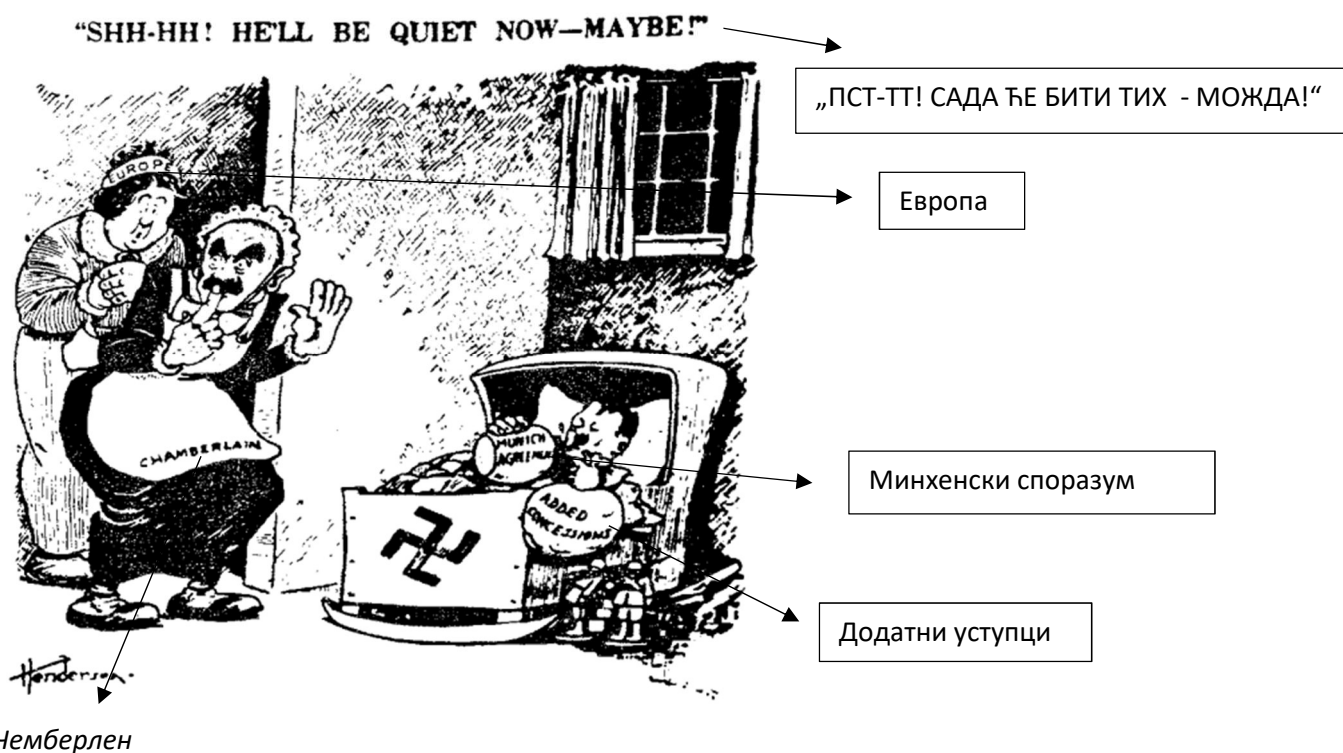
11.1. О којим проблемима Вајмарске Републике сведочи приказана карикатура? Аргументиши свој одговор на основу карикатуре.

2

11.2. Наведи једну краткорочну и једну дугорочну последицу догађаја о коме сведочи приказана карикатура.

2

12. Пажљиво погледај карикатуру објављену у америчким новинама 1938. године, а затим одговори на питања.



12.1. Објасни догађај који је био повод настанка карикатуре.

1

12.2. О којој политици сведочи приказана карикатура?

1

12.3. Какав је став аутора карикатуре према приказаној политици. Наведи барем један аргумент.

2

13. Пажљиво осмотри податке у табlici која показује државне институције у изградњи железничке мреже од 1920. до 1935. (у милионима динара), а затим одговори на питања.

Покрајина	Износ инвестиције	Процентни удео
Србија	2852	84%
Хрватска и Далмација	229	6,8%
Словенија	69	2,1%
Босна и Херцеговина	142	4,2%
Војводина	85	2,5%
Укупно	3377	100%

Која је последица улагања у изградњу железничке мреже за хрватску привреду?

	1
--	---

14. Пажљиво прочитај одломак историјског извора и одговори на питања.

„(...) Почетком августа (...) примио сам од др Крњевића, главног секретара ХСС-а, који се још увек налазио у Женеви у емиграцији, извештај из којег сам разабрао да нас још само кратко време дели од светског рата, који ће неминовно букнути. То ми је била побуда да гледам колико- толико пре него букне рат затрпати јаз између Хрвата и Срба (...) Саопштио сам дакле Цветковићу (...) да сам приправан да склопимо за сада привремени споразум, који ћемо усавршити касније, када буде за то згодније време. Цветковић је био врло угодно изненађен мојом неочекиваном попустљивошћу, то више што му онај час нисам објаснио разлоге за то (...).“

14.1. Наведи име и презиме политичара који је био спреман на споразум са Цветковићем.

	1
--	---

14.2. Како се променио положај Хрватске као последица догађаја описаног у извору?

	1
--	---

14.3. О каквој се врсти извора ради, примарној или секундарној? Аргументуј свој одговор.


	2
--	---

15. Која од поменутих одлука **није** последица доношења Октоисаног устава? Заокружи тачан одговор.

- a) влада одговорна директно краљу
- b) Народна скупштина постала је дводомно законодавно тело
- c) слободни парламентарни избори
- d) ојачано централистичко уређење државе

	1
--	---

16. Пажљиво погледај америчку карикатуру Клифорда Беримана објављену у штампи „Вашингтон стар“ 1935. године, а затим одговори на питања.



Наравно, можда ћемо морати променити лекове, ако не постигнемо резултате.

Конгрес

лекови New Deal

CWA - Civil Works Administration
– Управа за грађевинске радове

AAA - Agricultural Adjustment Act –
Закон о пољопривредној прилагодби

NRA – National Recovery Administration –
Закон о националном индустријском
опоравку

16.1. Кога представља „пацијент“ у фотељи? Аргументуј свој одговор на основу карикатуре.

	2
--	---

16.2. Наведи узрок болести „пацијента“.

	1
--	---

16.3. Какав је став аутора приказане карикатуре? Аргументуј свој одговор на основу карикатуре.

	2
--	---

17. Пажљиво погледај приложене карикатуре о Друштву народа, па одговори на питања.

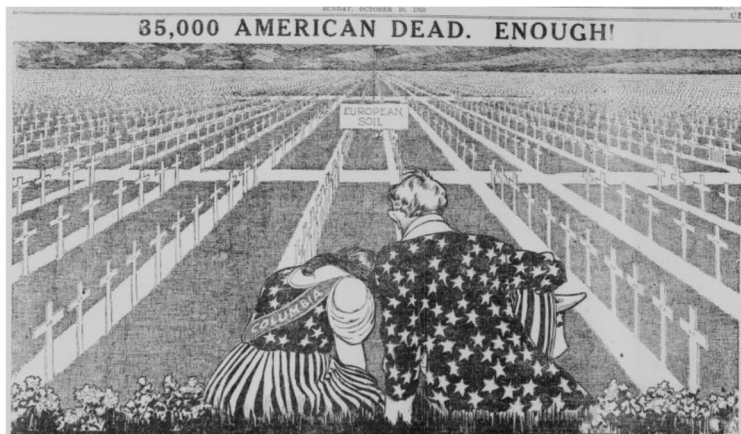
I

Карикатура *Најзаинтересованији чланови Сајруса Лироја Балдриџа (Cyrusa Leroya Baldridgea)* објављена је у „*The Stars and Stripes*” у Паризу, 7. марта 1919.



II

Карикатура Вилијама Рендолфа Херста (William Randolph Hearst) „35 000 мртвих Американаца. Довољно!” објављена у новинама „New York American” 10. октобра 1920.



17.1. Какав је став аутора карикатура према Друштву народа приказан у I , а како у II извору?

	2
--	---

17.2. Подржи свој претходни одговор са најмање два аргумента.

	2
--	---

18. Пажљиво прочитај одломке из историјских извора и одговори на питања.

I

Ново доба: *Луче је наш град дао одушка својој боли над губитком најдрагоценијих предела наше домовине, он је дао јак доказ љубави за поробљену браћу (...) Већ најранијим јутром освануле су све улице, куће и тргови у црнини. На прозорима били су извешени црни сагови жалости, док су сва друштва извесили своје барјаке на пола копља (...) У граду је жалост била општа. У одређено време (...) окупило се на (...) пољани непрегледно и силно мноштво света. Дошли су (...) у једну реч: читаво грађанство. Ношене су многе таблице са натписима: Осветимо Ријеку, Довиђења на Сочи, Не заборавимо Истру (...) Када се мноштво окупило, кренула је протестна и жалобна поворка са певањем патриотских песама.*

Ново доба, година III, бр. 258, 15. новембра 1920.

II

Ново доба: Рb. RIM, „Стефани“ „саопштава званично: министар спољних послова конте Сфорца, примио је телеграм од италијанског посланика у Вашингтону, према коме је америчка влада формално изјавила, да се сматра срећном, да одобри овакво решење јадранског питања, како је постигнуто између Југословенске и италијанске делегације.“

Ново доба, година III, бр. 258., 15. новембра 1920.

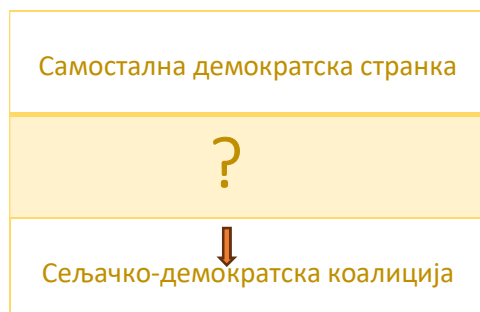
18.1. На који се споразум односе наведени историјски извори?

	1
--	---

18.2. Чије перспективе описују приложени историјски извори? Наведи по један аргумент за свој одговор.

	2
--	---

19. Која од три предложене странке одговара означеном месту (?) у шематском приказу? Заокружи тачан одговор.



- a) Хрватска републиканска сељачка странка
- b) Хрватска пучка сељачка странка
- c) Хрватска сељачка странка

	1
--	---

20. Пажљиво погледај историјски извор и одговори на питања.



20.1. Који догађај је био повод настанка приказаног историјског извора?

	1
--	---

20.2. Наведи имена политичара који „од убојне погибоше руке“.

	2
--	---

20.3. Наведи име коалиције којој су припадали убијени политичари?

	1
--	---

20.4. Коју одлуку је краљ Александар донео као последицу догађаја о којем сведочи извор?

	1
--	---

21. Пажљиво погледај приказани сликовни извор и одговори на питање.



ДРУШТВО/ЛИГА НАРОДА

ПЛЕБИСЦИТАРНА КОМИСИЈА ДРУШТВА НАРОДА

ЗАДРЖАВАЊЕ ПОСТОЈЕЋЕГ ПРАВНОГ ПОРЕТКА (*Status quo*)

Уједињење са Француском

Уједињење са Немачком

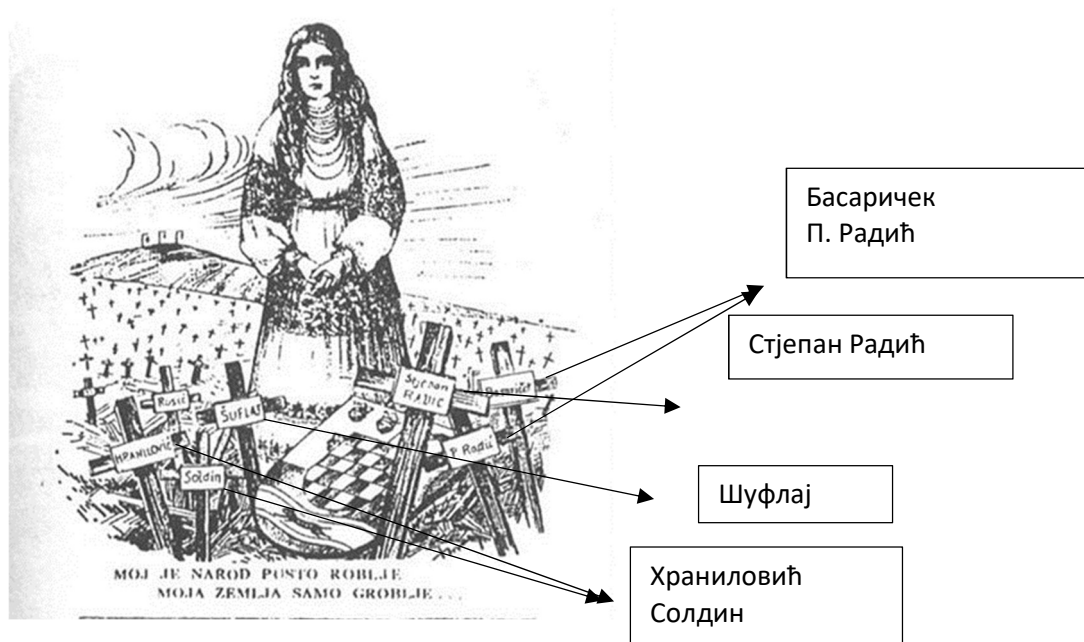
ОСОБА СА ПРАВОМ ГЛАСА СТАВЉА КРСТ (X) У БЕЛО ПОЉЕ КРУГА КОЈЕ ОДГОВАРА ЊЕГОВОМ ИЗБОРУ

У којој се области 1935. одржао плебесцит чији је гласачки листић приказан на сликовном прилогу?
Заокружи тачан одговор.

- a) У Алзас- Лорену
- b) У Сару
- c) У Гдањску
- d) У северном Шлесвигу

	1
--	---

22. Пажљиво проучи приложени плакат „Мој је народ пусто робље, моја земља само гробље...“ објављен у штампарији усташког главног стана почетком 30-их година 20. века, а одговори на питања.



22.1. О каквом положају хрватског народа сведочи приказана карикатура? Аргументуј свој одговор на основу карикатуре.

	2
--	---

22.2. У чему се састоји промена у политици коју доноси Усташа – хрватска револуционарна организација?

	1
--	---

22.3. Који је узрок настале промене?

	1
--	---

* Марко Хрлиновић и Матија Солдин, чланови Хрватске странке права, осуђени на смрт 1931. након атентата на Антуна Шлегела.

23. Пажљиво проучи приказану историјску карту и одговори на питања.



23.1. Наведи бројеве држава које су биле чланице Мале Антанте.

	3
--	---

23.2. Како се звала држава која је основала Малу Антанту?

	1
--	---

23.3. Наведи годину настанка Мале Антанте.

	1
--	---

24. Пажљиво проучи приказану историјску карту и одговори на питања.



24.1. Којим је бројем означена држава у којој је 1916. избио Васкршњи устанак?

	1
--	---

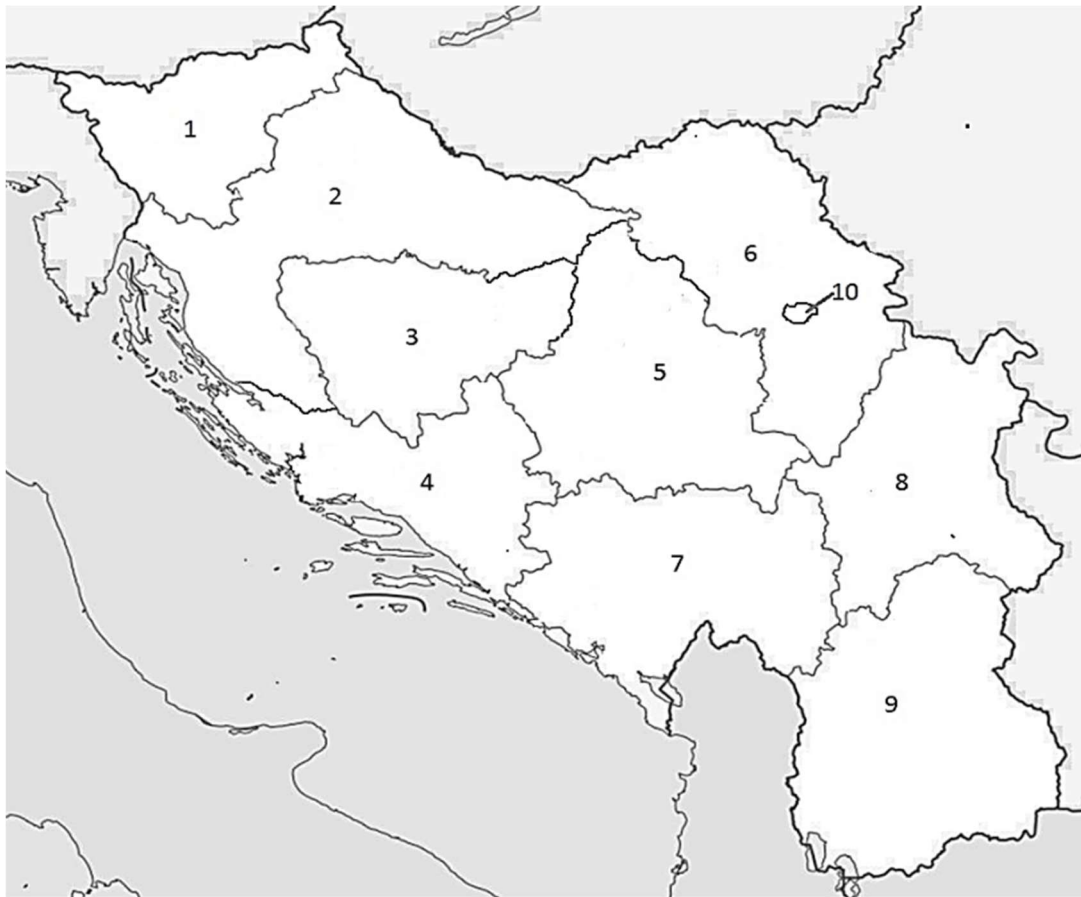
24.2. Наведи годину и име савеза склопљеног између држава означених **бројем 13** и **бројем 14**.

	2
--	---

24.3. Какав је статус имало подручје означено **бројем 19** после Мировне конференције у Паризу и под чијом је управом био?

	2
--	---

25. Пажљиво проучи приказану историјску карту и одговори на питања.



25.1. Како се звала држава приказана на историјској карти?

1

25.2. Којим је законима настала држава приказана на историјској карти?

1

25.3. Наведи име бановине означене бројем 8.

1